दिव्यंद्योतमानंयत्रूपंविश्वरूपंतदपिन्हसतेसुप्तिप्रलययोर्लीयतेवर्धतेचजायत्सर्गयोर्यदितर्हिआदावंतेचयन्नास्तिवर्तमानेपितत्तथेतिन्यायेनसर्गकालेप्यसतोजगतःस्वरूपं तद्विधोपिब्रह्मभावंगतोपिकोन्योवेदि
तुंशक्तोनकश्चित् नहिमरुमरीचितोयस्यरसस्पर्शौकश्चिद्वेदितुमर्हतीतिभावः तत्रसुप्तिबोधयोर्जगल्लयोदयौकौषीतकिनःसमामनंति सयदास्वपितितदैनंवाक्सर्वैर्नामभिःसहाप्येति चक्षुःसर्वैरूपैःसहाप्ये
तिश्रोत्रंसर्वैःशब्दैःसहाप्येतिमनःसर्वैर्ध्यानैःसहाप्येति अथयदाप्रबुध्यते एतस्मादात्मनःसर्वेप्राणायथायतनंविप्रतिष्ठंते प्राणेभ्योदेवादेवेभ्योलोकाइति तथाच नासतोविद्यतेभावोनाभावोविद्यतेसतइतिभग
वदुक्तदिशाजगतोसत्त्वाद्दुर्ज्ञेयत्वंसिद्धं ॥ ३४ ॥ पुष्करतःस्थूलसूक्ष्मकार्यरूपात् ब्रह्माचतुर्मुखः ॥ ३५ ॥ चतुर्मुखस्यैवमहत्तत्वात्मतांमन्वानःशंकते पुष्करादिति ॥ ३६ ॥ परिहरति मानसस्येति यथाबी
जादंकुरतरूजातावपितरुस्थपक्कफलवदंकुरतर्वंतरोत्पादेनसमर्थौ फलंत्वनेकबीजगर्भंतरुबीजादप्यधिकशक्तिमत् एवंमानसाख्यादीशाज्जातावपिसूत्रविराजौनसूत्रविराडंतरंस्रष्टुंशक्तुतः चतुर्मुखेतुकृत्स्नामा

यदातुदिव्यंयद्रूपंन्हसतेवर्धतेपुनः ॥ कोन्यस्तद्वेदितुंशक्योयोपिस्यात्तद्विधोऽपरः ॥ ३४ ॥ ततःपुष्करतःस्रष्टःसर्वज्ञोमूर्तिमान्प्रभुः ॥ ब्रह्माधर्ममयःपूर्वःप्रजाप
तिरनुत्तमः ॥ ३५ ॥ भरद्वाजउवाच पुष्कराद्यदिसंभूतोज्येष्ठंभवतिपुष्करं ॥ ब्रह्माणंपूर्वजंचाहभवान्संदेहएवमे ॥ ३६ ॥ भृगुरुवाच मानसस्येहयामू
र्तिर्ब्रह्मत्वंसमुपागता ॥ तस्यासनविधानार्थंपृथिवीपद्ममुच्यते ॥ ३७ ॥ कर्णिकांतस्यपद्मस्यमेरुर्गगनमुच्छ्रितः ॥ तस्यमध्येस्थितोलोकान्सृजतेजगतःप्रभुः ॥
इतिश्रीमहाभारतेशांतिपर्व॰मोक्ष॰भृगुभरद्वाजसंवादेद्व्यशीत्यधिकशततमोऽध्यायः ॥ १८२ ॥ ॥ ७ ॥ भरद्वाजउवाच प्रजाविसर्गंविवि
धंकथंसस्रृजतेप्रभुः ॥ मेरुमध्येस्थितोब्रह्मातद्ब्रूहिद्विजसत्तम ॥ १ ॥ भृगुरुवाच प्रजाविसर्गंविविधंमानसोमनसासृजत् ॥ संरक्षणार्थंभूतानांस्रष्टुंप्र
थमतोजलं ॥ २ ॥ यत्प्राणःसर्वभूतानांवर्धंतेयेनचप्रजाः ॥ परित्यक्ताश्चनश्यंतितेनेदंसर्वमावृतं ॥ ३ ॥

नसस्यशक्तिरभिव्यक्ताऽतःसचसूत्रविराडात्मकात्पद्माज्ज्यायान् तथापि तदभिव्यक्त्यभिप्रायेणपुष्करतोब्रह्माभवत् वृक्षादिवफलमित्यर्थः ॥ ३७ ॥ गगनंहार्दाकाशाख्यंब्रह्मपद्मस्यमध्येतस्यापिमध्येउ
च्छ्रितोमेरुस्तस्यमध्येअधिष्ठितःकर्णिकामितिपदयोजना एतेनदहरंपुंडरीकंवेश्म दहरोस्मिन्नंतराकाशइत्यादिउभेअस्मिन्द्यावापृथिवीअंतरेवसमाहितेइत्यंतायाःश्रुतेरर्थःसंगृहीतः ॥ ३८ ॥ इतिशां
ति॰मोक्षध॰नै॰भा॰द्व्यशीत्यधिकशततमोऽध्यायः ॥ १८२ ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥ प्रजाविसर्गमिति प्रजाजरायुजांडजस्वेदजोद्भिज्जास्तासांविविधंसर्गं मेरुमध्येइतितस्यव्यवहितत्व
मुक्तं प्रजानांतुसर्गोयथायथंस्वस्वबीजात्स्वस्वादृष्टवशाद्दृश्यते तत्रकथंतस्यस्रष्टृत्वमित्याक्षेपः ॥ १ ॥ चतुर्मुखत्वंप्राप्तोमानसएवमनसासंकल्पेनप्रजाविसर्गंअसृजत् संकल्पादेवास्यपितरःसमुत्तिष्ठंतीतिश्रुतेः
सत्यकामःसत्यसंकल्पइत्यादिश्रुतेश्चनतस्यबीजसान्निध्याद्यपेक्षा संकल्पैकसाधनत्वात् ॥ २ ॥ यत्जलं तेनजलेन ॥ ३ ॥

Digitized by Google